

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה ל חינוך תשע"ט 2019

שם הקורס: אוטונומיה ו מימוש עצמי

מס' קורס: 12920060

שם המרצה: פרופ' רוני אבירם
שעות קבלה: בתיאום מראש

יעדי ההוראה:

המושג "מימוש עצמי" הוא המושג שבדרך כלל באמצעותו אנו חושבים על ההתפתחות האישיותית שלנו ושל אחרים בחיי היומיום. יתר על כן הוא מופיע בהגדרות שונות של מטרות החינוך ובהצהרות מדיניות שונות המתייחסות לחינוך, ומהווה בסיס להמלצות פסיכולוגיות, לחקיקה, לפסקי דין העוסקים ב"טובת הילד", וכיו"ב. למושג הזה היסטוריה ארוכה (לפחות בתרבות המערבית) ומשמעויות קונקרטיות שונות, אך יחד עם זאת רוב המשתמשים בו עושים זאת באופן מכליל מאוד שלא מאפשר התבססות יעילה עליו הן לצורך ניווט חיינו לאורו והן בהקשרים חינוכיים ופסיכולוגיים שונים.

מטרת הקורס

- להבהיר את השאלות הבסיסיות עליהן צריך לענות כדי להגדיר באופן ברור ואופרטיבי את המושג "מימוש עצמי" כך שיוכל להנחות אותנו בפועל בחיינו ולשמש בסיס אופרציונאלי לפעולה חינוכית.
- להצביע על מבחר של תשובות אפשריות לשאלות אלו.
- להגן על מערכת אחת של תשובות כאלו, כמערכת הכוללת והרצויה ביותר.
- להצביע על המקורות ההיסטוריים והפילוסופיים של המערכת הזאת ועל הבסיס הפסיכולוגי שלה בימינו.

פרשיות לימודים:

- שיעורים 1-2
הצגה ראשונית של השאלות עליהן אנו צריכים מענה כבסיס למימוש העצמי שלנו עצמנו או לחינוך אחרים למימוש עצמי; תשובות אפשריות עבורן; והמערכת הרצויה של תשובות.
השאלות:
 - אילו אלמנטים באישיותנו אנו רוצים לממש כשאנו מדברים על מימוש עצמי?
 - כיצד יכול כל אחד מאתנו לזהות את התכנים הספציפיים של אלמנטים אלו עבורו?
 - כיצד אנחנו צריכים לפעול כדי לממש אלמנטים אלו בחיינו?
 - כיצד אנחנו יכולים לדעת שאנחנו "הולכים בדרך הנכונה" עבורנו בכל ההקשרים הנ"ל?
- שיעור 3
מהו התהליך החינוכי שצריך להתקיים כדי לסייע לאנשים צעירים לממש את עצמם?
- שיעורים 4-5
מהן התפיסות המתחרות בערך של מימוש עצמי, הדומיננטיות היום?
תשובה חלקית:
 - תפיסות פוסטמודרניסטיות וניהיליסטיות
 - תפיסות הדוניסטיות וקרייריסטיות
 - תפיסת דתיות ומסטיותהאם לערך של מימוש עצמי במשמעותו העמוקה והכוללת "יש סיכוי" מולן? מדוע חשוב להגן עליו מפניהן?

ד. שיעורים 6-9

הרקע ההיסטורי להתפתות הערך של מימוש עצמי:
אפלטון, "המשתה", נאומי אריסטופנס, סוקרטס, ואלקיביאדס
דיקרט, מאמר על המתודה, פרק א
מיל, על החרות, פרק ג
רילקה, מכתבים אל משורר צעיר
רוג'רס, חופש ללמוד, פרק 11

ה. שיעורים 10-11

דוגמאות להשפעת תפיסת המימוש העצמי על הספרות והקולנוע בדורות האחרונים:
אורבן-אורפז, העלם
היינר, מלך החומוס ומלכת האמבטיה
גרוסמן, מישהו לרוץ אתו
בילי אליוט (סרט)

ו. שיעורים 12-13

הבסיס הפסיכולוגי לתפיסת המימוש העצמי:

1. SDT ותפיסת המצפן הפנימי
2. תפיסות של סגנונות פעולה (סגנונות למידה קוגניטיביים, חברתיים, פיזיולוגיים...)
3. תפיסת האינטליגנציות של גרדנר

דרישות והרכב ציון הקורס

משקל בציון הסופי ** (יש למחוק את המיותר)

נוכחות	-	%	_____	__ חובה
בחנים ***	-	%	_____	
עבודות	-	%	__100_	
מבחנים	-	%	_____	
סיורים	-	%	_____	
סה"כ	-	100%		

אבירם, ר., כתב היד *Self-Fulfillment: A humanistic approach*
 אפלטון, "המשתה", בתוך: כתבי אפלטון כרך ב' (תרגום י. ליבס), שוקן
 דיקרט, ר., מאמר על המתודה, מאגנס
 מיל, ג'. ס., על החירות, מאגנס 2002
 רילקה, ר., מכתבים אל משורר צעיר, מחברות לספרות 1944
 רוג'רס, ק., חופש ללמוד, ספרית פועלים 1977
 אוורבוך-אורפז, י., העלם, עם עובד 1984
 הייטנר, א., מלך החומוס ומלכת האמבטיה, מודן 2004
 גרוסמן, ד., מישהו לרוץ אתו, הקיבוץ המאוחד 2000

אנגלית

- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000) "Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social development, and Well-Being", *American Psychologist*, 55, 1, 68-78.
- Assor, A. (2012) "Allowing Choice and Nurturing an Inner Compass: Educational Practices Supporting Students' Need for Autonomy", in: S. L. Christenson et al. (eds.) *Handbook of Research on Student Engagement*, Springer, 421-439.
- Coffield, F. et al. (2004) *Learning Styles and Pedagogy in Post-16 Learning*, pp. 8-11 (pp 12-117 optional).
- Gardner, H. (1983) *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*, chapter 1 "The Idea of Multiple Intelligences"; chapter 4 "What is an Intelligence".